

Příloha č.1.

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Součást MPP

Program proti šikanování je součástí programu prevence. Vychází z minimálního preventivního programu naší školy a ze získaných zkušeností při řešení projevů šikany. Odpovídá právnímu rámci daného předpisy MŠMT, vychází z metodických pokynů Č.j. MŠMT 21291/2010-28 a 22294/2013-1.

Charakteristika školy.

Škola venkovského typu s 120 –150 žáky, všichni vyučující znají téměř všechny žáky, žáci se často setkávají ve svých vrstevnických skupinách i po vyučování. V každém ročníku je jedna třída. Chování negativně ovlivňují skupiny sociálně problematických a nepřizpůsobených mladistvých v obci.

Analýza současné situace ve škole a prevence šikany

Za několik posledních let jsme řešili pouze počáteční stadia šikany. Chování žáků se snažíme stále sledovat, nemáme problém s anonymitou prostředí. Dle MPP připravujeme programy zaměřené na mezilidské vztahy a šikanu jako takovou. Je nutné však žáky těmito aktivitami nezahlcovat, ne vždy pak reagují adekvátně. Důležitější se jeví každodenní cílená práce se třídou a s jednotlivci. Všichni vyučující jsou zapojeni do školních dozorů, kdy se snažíme eliminovat možnost skryté agrese a šikany. V oblasti prevence spolupracujeme s PPP, SVP i s dalšími organizacemi. Dlouhodobě spolupracujeme s občanským sdružením Šance pro Tebe z.s. v Chrudimi. Jeho lektoři pomáhají s přípravou bloku programů zaměřených na preventivní programy pro jednotlivé třídy. Dbáme na návaznost v jednotlivých ročnících, aby všichni žáci absolvovali během druhého stupně ZŠ celý program. Případně využíváme služeb dalších odborných lektorů. Třídní učitelé následně pracují se svými třídami po každém preventivním bloku následnými aktivitami, kde se zejména zaměřují na podporu zdravých vztahů ve třídě.

Klasifikace scénářů pomoci podle cíle léčby, stadia a formy šikanování a jejich zařazení do školního programu proti šikanování

(1) Situace, které zvládne škola sama - článek I a II

- (a) první pomoc pro obyčejnou počáteční šikanu;
- (b) celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování

(2) Scénáře, kdy potřebuje škola pomoc zvenku – článek III

- (c) první pomoc pro komplikovanou počáteční šikanu;
- (d) první pomoc (krizové scénáře) pro obyčejnou pokročilou šikanu;
- (e) první pomoc (krizové scénáře) pro komplikovanou pokročilou šikanu, patří sem např. výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynčování;
- (f) celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou.

Obsah programu.

I. Práce se třídou a s jednotlivci.

II. Postup při podezření z šikany či při odhalení šikany.

III. Poplachový plán při výbuchu pokročilé šikany.

I. Práce se třídou a s jednotlivci.

- Vyučující soustavně věnují pozornost dění ve třídách.
- Všichni vyučující jsou seznámeni s vnější charakteristikou šikanování (včetně kyberšikany), jejími projevy i s vymezením odpovědností školy při ochraně dětí před šikanou.
- Všimají si změn chování u dětí, pátrají po příčinách.
- Vyučující nejsou lhostejní k informacím o vztazích dětí mimo školu, situacím v rodině (týrání, nedůstojné hygienické podmínky).
- Získané informace předávají metodiku prevence a konzultují je s kolegy.
- Vyučující výchovných předmětů se v případě potřeby věnují vztahovým problémům.
- Je dobré si uvědomit, že vědomosti jsou důležité, ale v případě potřeby se nebát věnovat čas při výuce závažnému aktuálnímu problému, nevyhýbat se mu a dle možností ho řešit.
- Třídní učitelé se v případě potřeby (nezdravého chování ve třídě, preference negativních postojů apod.) ve spolupráci s metodikem prevence pokusí vytvořit vhodný ozdravný program, tzv. rámcový třídní program. Ten může obsahovat tématicky zaměřené třídní schůzky, program připravený středisky výchovné péče apod.
- Třídní učitelé a metodik prevence také spolupracují s rodiči, seznamují je s problémy jejich potomků a společně pátrají po příčinách.
- Vyučující chápou význam a nezbytnost primární prevence a vycházejí vstříc realizaci vhodných programů.

II. Postup při podezření z šikany či při odhalení šikany v počátečním stadiu

1. Podezření z šikanování

- a) Informovat metodika prevence a příslušného třídního učitele.
- b) Se svým podezřením seznámit kolegy a zahájit intenzivní sledování agresorů i obětí o přestávkách, při odchodu ze školy, v šatně apod.
- c) Sbírat informace, nenápadně vyslechnout spolužáky, rozhovory o přestávkách apod.
- d) Získané informace sdělovat postupně metodiku prevence.
- e) Metodik prevence tyto informace utřídí a vyhodnotí, se závěry seznámí ostatní vyučující.
- e) Pokud se podezření potvrdí, pokračovat dle bodu č.2
- f) Pokud nelze podezření jednoznačně prokázat, oběť i agresora dlouhodobě sledovat, dle potřeby informovat rodiče, případně zajistit vhodné programy pro práci s vrstevnickou skupinou.

2. Prokázaná šikana v počátečním stadiu

Šikanu řeší metodik prevence s třídními učiteli oběti i agresora. Nápomocní jsou dle potřeby i ostatní vyučující. Zjišťovací rozhovory vede především metodik prevence, výchovný poradce, případně dle situace třídní učitel.

Přímé řešení šikany

- a) Pokud není nutné okamžitě zasáhnout, tak vyučující nejprve informuje metodika prevence a ředitele školy a dále postupují společně od bodu c)

- b) Pokud je nutné okamžitě zasáhnout, eliminuje vyučující agresora a oběť. Provede zároveň i krátký informativní rozhovor s obětí či se svědky dle vhodnosti situace.
- c) Rozhovory s těmi, kteří na šikanu upozornili nebo těmi, kteří jí byli přítomni.
- d) Nalezení dalších svědků a jejich vyslechnutí.
- e) Sběr informací od ostatních učitelů
- e) Rozhovor s obětí šikany. (Pokud byl vyučující přímým svědkem, lze rozhovor realizovat hned jako první krok, ale jen krátký a informativní. – viz bod b)
- f) Zajištění případné nutné ochrany oběti. Dle situace využít různých možností, vhodných pro prostředí naší školy a pro danou situaci. Např. zatelefonovat rodičům a žáka jim předat, promluvit s kamarády – pomocníky a vhodným způsobem je požádat o ochranu. Informovat všechny kolegy a intenzivně dotýcnou oběť sledovat. Eliminovat agresora např. opět předáním rodičům, zamezením jeho volného pohybu po škole apod.
- g) Rozhovor s agresory, případně jejich vzájemná konfrontace.
- h) Závěrečné vyhodnocení a udělení kázeňských opatření.
- i) Po vyřešení nepovažovat šikanu za ukončenou, dále oběti i agresory dlouhodobě sledovat.

KRIZOVÝ PLÁN PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANY

Řešení zárodečného stádia šikanování, podezření na šikanu

Postup vyšetřujících osob:

- a). Najít kolegy (max. 3), kteří budou spolupracovat na šetření (třídní učitel může spolupracovat, ale nesmí být hlavní vyšetřovatel) a konfrontovat s nimi svá pozorování.
- b) Oznámit své podezření co nejdříve vedení školy
- c) Vyslechnout postupně více nezaujatých svědků, konfrontovat svědky mezi sebou. Navodit atmosféru podpory a povzbuzení, že jejich spolupráce nebude prozrazena a je zajištěna jejich bezpečnost.

Vyšetřování:

Upozornit na provádění zápisu, netlačit, nechat je říct to, co chtějí, mít při vyšetřování třetí osobu proti obvinění ze strany rodičů.

Rozhovor se svědky

Začít vyšetřování se „zdravým jádrem“, nikdy nezačínat agresory.

Získat odpovědi na otázky:

Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?

Co se stalo, co tomu předcházelo?

Kdo je agresorem, kolik je agresorů? Kdo z nich je iniciátor, Kdo aktivní je účastník šikanování?

Co, kdy (pravidelně o přestávkách, cestou ze školy, náhodně, jen při určitých okolnostech, při převlékání na TV, ...), kde (cestou do školy, v šatně, na WC) a jak dělali agresori obětem?

Co dělali ti, co nic nedělali?

Co jsi dělal ty?

Komu se co stalo?

Jak dlouho šikana trvá?

- d) Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o pomoc.
- e) Vyslechnout oběť (citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost iformací, nikdy neřešit problém před celou třídou).

f) Zajistit ochranu oběti šikany.

g) Pak teprve vyslechnout agresory, konfrontovat agresory mezi sebou, je-li jich víc.

Nikdy konfrontace obětí a agresorů.

Rozhovor s agresory

Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!

Zahřívací předkolo: Sednout si proti agresorovi, říct mu to „natvrdo“, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, potom mlčet!

Monolog: nerušit mu jeho prostor, dívat se do očí, nepovzbuzovat, jen si vše zapisovat, počkat, až domluví.

Dialog: doplňující otázky – klást otázky tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis. Celé zopakovat se všemi agresory. Každého po rozhovoru odvést do jiné místnosti.

Konfrontace: všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal – začnou se mezi sebou dohadovat, pomlouvat se.

Vytipovat nejslabší článek, dovést je k přiznání či vzájemnému obviňování.

Zabránit domluvě pachatelů.

Zabránit zinscenování křivé výpovědi.

Dokončit vyšetřování tentýž den.

h) Individuálně pozvat rodiče agresorů. Seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření.

i) Individuálně pozvat rodiče obětí šikany. Seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních.

j) Rozebrat situaci ve třídě (vynechat citlivé detaily), vysvětlit nebezpečí a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků, třídu i nadále pozorně sledovat

k) Pokud se řeší situace pouze odchodem žáka do jiné školy, měl by odejít agresor, nikoli oběť.

Následné kroky

a) Třídní učitel dle závažnosti bude realizovat alespoň jednu třídnickou hodinu zabývající se tímto problémem.

b) Metodik prevence doporučí třídnímu učiteli vhodné formy práce se třídou, případně zajistí vhodný program pro práci se třídou od sdružení Archa, Šance pro Tebe, PPP, SVP apod.

c) Situace ve třídě bude dlouhodobě sledována, bude vyhodnocen dopad šikany na vztahy v celé skupině vrstevníků.

d) Chování agresorů i obětí bude pravidelně konzultováno s ostatními vyučujícími.

e) Závěry a vyhodnocení budou vždy předneseny na pedagogické radě

III. Pokročilé stádium šikany, nestandardní šikana nebo tzv. školní lynčování (poplachový plán)

a) Zajistit bezprostřední ochranu oběti (např. odvést dotyčného do knihovny či vhodného kabinetu) a rychlý odhad závažnosti a formy šikany. Zastavení skupinového násilí.

b) Vyhledat bezprostřední pomoc pedagoga na poschodí. Informovat metodika prevence a ředitele školy a dořešit ochranu oběti (např. volání lékaře, telefonicky zajistit předání rodičům, pracovníkům OSPOD). Zabránit domluvě a křivé skupinové výpovědi.

c) Zavolat Policii ČR.

d) Zajistit v co nejkratší době přítomnost vhodných odborných pracovníků pro řešení šikany. Jejich seznam je součástí MPP.

Potřebné kontakty:

- OSPOD – Mgr. Radka Pochobradská, vedoucí OSPOD, vedoucí OSV, tel.: 469 657 570, e-mail: radka.pochobradska@chrudim-city.cz

- Bc. Jan Dobšíček 469 657 563, 739 312, e-mail: jan.dobsicek@chrudim-city.cz

- Policie ČR Chrudim telefon 974 572 111, 974 572 207
- Policie Heřmanovův Městec 974 572 711, 469 696 442.

- e) Dále provést vyšetřování rozhovorem s obětí a informátory.
- f) Nalézt nejslabší články nespolupracujících svědků.
- g) Individuální konfrontační rozhovory se svědky a dále podle článku II.
- h) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory podle článku II.
- i) S pomocí odborných organizací zahájit léčbu a změnu konstelace skupiny.

Příloha č. 2

NÁLEZ ALKOHOLU, TABÁKU A DROGY VE ŠKOLE

Postup v krizových situacích souvisejících s užíváním návykových látek v budově školy.

ALKOHOL

I. Konzumace alkoholu ve škole

1. Zabránit v další konzumaci a alkohol odebrat. Pokyny k odebrání viz bod. II.
2. Zjistit žákův momentální stav a v případě ohrožení zdraví zajistit lékařskou pomoc
MUDr. Vavřínová tel. 469 696 602, MUDr. Slezák
MUDr. Dien tel. 469 651 202
nemocnice Chrudim 469 653 111
3. Vyrozumět zákonného zástupce a vyzvat ho, aby si případně žáka vyzvedl.
4. Pokud není zákonný zástupce dostupný, vyrozumět v případě nutnosti odbor sociálních věcí v Chrudimi tel. 469657570, 731 686 881, ved. oddělení M Zábranská a vyčkat dalších pokynů.
5. Informovat vedení školy a metodika prevence.
6. Pokud není ohroženo zdraví, postupovat podle řádu školy.

II. Odebrání alkoholu nalezeného ve škole u žáka

1. Tekutinu zabavit, netestovat, nechutnávat.
2. O nález informovat vedení školy a metodika prevence.
3. Společně s dalším pracovníkem školy (svědek) sepsat záznam, který obsahuje výpověď žáka, kterému byl alkohol odebrán, datum, místo a čas nález, jméno žáka a jeho podpis. Pokud podpis odmítá či ho není schopen, tato skutečnost se uvede do zápisu.
4. Vyrozumět rodiče žáka
5. Pokud je přivolán lékař, zajištěnou tekutinu mu předat.

III. Nález alkoholu ve škole

1. Tekutinu nepodrobovat žádnému testu, nechutnávat.
2. Informovat ihned vedení školy a metodika prevence.
3. Nalezenou tekutinu zlikvidovat.

TABÁK

I. Přistižení žáka při konzumaci tabákových výrobků ve škole či při školní akci.

1. Zabránit v další konzumaci.
2. Tabákový výrobek mu odebrat.
3. Informovat zákonného zástupce, vedení školy a metodika prevence.

4. V případě opakovaného jednání informovat odbor sociálních věcí v Chrudimi tel 469657570 vedoucí oddělení Mgr. Radka Pochobradská a vyčkat dalších pokynů.

OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY (OPL)

I. Konzumace OPL ve škole.

1. Žákovi ihned zabránit v další konzumaci a návykovou látku mu odebrat.
2. Pokud je ohroženo zdraví žáka, zajistit lékařskou pomoc
Mudr. Vavřínová tel. 469 696 602,
Mudr. Slezák tel. 469 695 633
Mudr. Dien tel. 469 651 202
nemocnice Chrudim 469 653 111
3. Vyrozumět zákonného zástupce a pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování či dbát pokynů učitele, vyzvat rodiče k vyzvednutí žáka.
4. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumět odbor sociálních věcí v Chrudimi tel 469657570 vedoucí oddělení Mgr. Radka Pochobradská a vyčkat dalších pokynů.
5. Splnit oznamovací povinnost a konzumaci OPL nahlásit odboru sociálních věcí Chrudim.
6. Informovat vedení školy a metodika prevence.
7. Odebranou látku zajistit dle bodu II.
8. Dále postupovat dle školního řádu.

II. Nález OPL ve škole.

1. Látku nepodrobovat žádnému testu, neochutnávat.
2. Informovat ihned vedení školy a metodika prevence.
3. Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vložit látku do obálky, napsat datum, čas, místo nálezu. Obálku zalepit, opatřit razítkem školy a podpisem a předat řediteli k úschově do trezoru nebo metodikovi prevence k úschově do uzamykatelného plechového boxu v kabinetu chemie.
4. O nález vyrozumět Policii ČR v Chrudimi telefon 974 572 111, 974 572 207 nebo Heřmanově Městci 974 572 711, 469 696 442.

III. Zadržení OPL u žáka.

1. Látku nepodrobovat žádnému testu, neochutnávat.
2. Informovat ihned vedení školy a metodika prevence.
3. Společně s dalším pracovníkem školy (svědek) sepsat záznam, který obsahuje výpověď žáka, datum, místo, čas, jméno žáka a jeho podpis. Pokud žák podepsat odmítá, uvést tuto skutečnost do zápisu.
4. Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vložit látku do obálky, napsat datum, čas, místo nálezu. Obálku zalepit, opatřit razítkem školy a podpisem a předat řediteli k úschově do trezoru nebo metodikovi prevence k úschově do uzamykatelného plechového boxu v kabinetu chemie.
5. O nález vyrozumět Policii ČR v Chrudimi telefon 974 572 111, 974 572 207 nebo Heřmanově Městci 974 572 711, 469 696 442, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
6. V případě, že žák, jemuž byla látka zabavena, byl intoxikován, předat zajištěnou látku přivolanému lékaři

IV. Podezření, že některý z žáků má OPL u sebe

1. Vyrozumět Policii ČR v Chrudimi telefon 974 572 111, 974 572 207 nebo Heřmanově Městci 974 572 711, 469 696 442
2. Podezřelou látku žákovi **neodebírat**, neprovádět osobní prohlídku, žáka pouze sledovat, případně mu zamezit kontaktu s ostatními spolužáky.

Příloha č. 3

PREVENCE ZÁŠKOLÁCTVÍ

Otevřené záškoláctví není problém, skryté ano. Důležité je striktně dodržovat pravidla pro omlouvání a v případě podezření na skryté záškoláctví zahájit spolupráci s ošetřujícím lékařem (časté omluvenky od lékaře, žák je opakovaně viděn venku) nebo s OSPOD (časté nevěrohodné omluvenky od zákonných zástupců).

Konkrétní postupy: viz **Pokyn ředitele školy k uvolňování a omlouvání žáků**

Příloha č. 4

NEVHODNÉ A AGRESIVNÍ CHOVÁNÍ ŽÁKŮ, PORUŠOVÁNÍ PRAVIDEL

a)

Obecná pravidla postupu při řešení nevhodného chování problémových žáků.

1. Vyučující při práci v hodině postupuje jednoznačně dle pedagogických zásad. Obzvláště u problémových žáků z vyšších ročníků při použití nevhodných postupů (sarkastické poznámky, ironie apod.) lze očekávat výraznou zpětnou negativní reakci a rušení v hodině.
2. Stejně nebezpečné je počáteční ignorování problémového chování. Žák se obvykle snaží ještě výrazněji na sebe upozornit. Na nevhodné chování je nutné reagovat ihned. Je však nutné dobře rozlišit míru nevhodného chování. Může se jednat o chvilkové vyrušování, které lze „přehlédnout“ nebo o chování, na které je nutno ihned zareagovat. Vše s ohledem k tomu, aby vyučující situaci profesionálně správně zvládl. Nevypálí se paušální a neosobní postup. Žáci ale potřebují mít vymezené hranice pro to, co v hodině lze a nelze.
3. Důležité je dobře rozlišovat, co je příčinou nevhodného chování žáka. Neadekvátní reakci žáka a další obtížně zvladatelné problémové chování podpoří téměř vždy nespravedlivé nebo paušální obvinění.
4. Vyučující zváží s ohledem k povaze žáka, které výchovné cesty mohou vést k odstranění potíží. Krizovou situaci v hodině lze řešit např. domluvou s kolegou a přeřazením žáka do jiné třídy se zadanou samostatnou prací.
5. Pokud se žák přesto nadále chová nevhodně a vyučujícímu se nedaří obtížnou situaci v hodině trvale vyřešit, seznámí s nevhodným chováním žáka třídního učitele a výchovného poradce nebo metodika prevence. Společně zváží další postup. Okamžité udělení napomenutí třídního učitele, osobní komunikaci

s rodiči – telefonem, emailem, udělení třídní důtky. Vše dobře zvážit a zvolit účinnou formu vzhledem k žákovi a jeho rodině.

6. Pokud potíže přetrvávají, seznámí s daným stavem ředitele školy. Ten se může opět pokusit o osobní intervenci u rodičů, uložit ředitelskou důtku, provést pohovor s žákem nebo přímo svolat výchovnou komisi.
7. Pokud se ani po svolání výchovné komise situace nezlepší, bude žákovi navržen druhý případně třetí stupeň z chování.
8. Pokud je řešení těchto potíží spojeno s nekvalitní spoluprací s rodiči, zvážit možnost pomoci sociálního odboru péče o dítě a rodinu, SVP nebo případně i požadovat pobyt v SVP.
9. Pokud jsou všechny tyto možnosti vyčerpány a žákovo chování je stále neadekvátní, je nutné přesto vždy v každém pololetí pracovat dle bodu 4.- 8 .
10. Důležité je zvolit správný způsob komunikace s rodiči a podávat pravdivé informace nejlépe podložené důkazy, které jsou žákem obtížně zpochybnitelné. Tím si vyučující zároveň získává více respektu u žáka i rodičů.

b)

Postup pro řešení akutní krizové situace s problémovým žákem.

Pokud žák dle čl. 3.4. Chování během výuky Školního řádu, hrubým způsobem narušuje výuku a jeho další setrvání v kolektivní výuce třídy odporuje právu ostatních žáků na vzdělání, je odveden do jiné místnosti podle následujících pravidel:

1. Vyučující, který učí ve třídě, kde je žák s problémovým chováním, se předem informuje, kdo z kolegů má nepřímou vyučovací povinnost.
2. Vyučující má zároveň předem připraveny výukové materiály pro individuální výuku žáka.
3. V případě nezvladatelného chování žáka dle čl. 3.4. Školního řádu přivolá vyučující (slovně z blízkého kabinetu či třídy nebo mobilem) svého kolegu, případně zástupce ředitele či ředitele školy a žáka mu předá.
4. Další výuka probíhá individuálně ve volné třídě nebo v knihovně školy pod dozorem jiného pedagogického pracovníka školy.
5. Pokud se žák zklidní a lze ho znovu zapojit do kolektivní výuky, je znovu odveden do své třídy.
6. Pokud ke zklidnění nedojde, je do třídy zařazen až následnou výukovou hodinu.
7. Vyučující vše oznámí výchovnému poradci
8. Výchovný poradce dále postupuje v souladu s čl.č. 3.4. Školního řádu.

c)

Ochrana proti šikaně učitelů žáky

1. Všichni pracovníci školy jsou žákům příkladem správného vystupování, dbají na společenské normy chování, slušnost v komunikaci a takovéto chování vyžadují i od žáků. Netolerují vulgarismy, učí žáky slušnému vystupování a jednání.
2. Pokud vyučující nezvládá ve výuce svého předmětu některé žáky, je zapotřebí, aby si především tuto skutečnost uvědomil a požádal o pomoc s řešením potíží třídního učitele, výchovného poradce nebo vedení školy, případně jiného kolegu, jemuž důvěřuje.
3. Všichni vyučující a zaměstnanci školy mají zároveň povinnost nahlásit vedení školy své případné podezření na špatné zvládnání žáků během výuky některým z kolegů.
4. Je nutné ve zvýšené míře monitorovat výuku v 8. a 9. ročníků v předmětech, kde vyučují nově nastoupivší kolegové.
5. Vyučujícím se doporučuje důsledně dodržovat při řešení problémového chování žáka výše uvedená pravidla.
6. Vyučujícím se doporučuje v případě neadekvátního chování žáka využít možnosti jeho vyloučení z výuky.
7. Pokud se potvrdí podezření, že dotyčný vyučující nezvládá výuku některých žáků bude ředitelem školy znovu poučen o možnostech, jak lze takovéto problémové jednání eliminovat a řešit (viz předchozí text) .
8. S pomocí třídního učitele a výchovného poradce bude bez zbytečného váhání postupovat dle bodu 6.-8. „Obecných pravidel postupu při řešení nevhodného chování problémových žáků“ a bude využívat možnosti vyloučení žáka z výuky.
9. Ředitel školy, případně jeho zástupce bude věnovat zvýšenou pozornost problémové výuce (častější hospitace, přidělení pomoci asistenta).
10. Pokud nedojde ke zlepšení chování problémového žáka/žáků ani po vyčerpání všech výše uvedených prostředků, bude prostřednictvím OSPOD žádáno o umístění dotyčného žáka či žáků do příslušného střediska SVP k dlouhodobému pobytu.

V těchto a dalších případech řešení problémových situací vždy vycházet rovněž z pravidel Školního řádu ZŠ Prachovice a z doporučení v přílohách Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j.21291/2010-28

Příloha č. 5 Témata primární prevence obsažené v ŠVP Tvořivá škola

Třída	Témata primární prevence pokryté ŠVP Tvořivá škola
1. třída	<ul style="list-style-type: none"> • zná, co dělat v případě úrazu • zná bezpečnou cestu do školy, pohyb na vozovce a chodníku, základní dopravní značky, světelné signály, užívá bezpečné místo pro hru • zná základy správné životosprávy (výživa, vitamíny, odpočinek, spánek, pitný režim) • přivolá pomoc, v případě potřeby použije linku tísňového volání
2. třída	<ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje základní pravidla silničního provozu, umí správně přecházet vozovku, zná vybrané dopravní značky • rozlišuje dopravní prostředky, zná pravidla cestování dopravními prostředky vybavení pro cyklisty • zná nejbezpečnější a nejkratší trasu domov-škola, zná a vybírá si bezpečná místa pro hru • uvědomuje si a respektuje základní pravidla (co a kdo kam smí a nesmí) správné chování, vztahy mezi účastníky na stezkách • uvědomuje si nutnost slušného chování, zná jeho základní pravidla • umí slušně požádat o pomoc a poděkovat • je veden k toleranci a vzájemné spolupráci mezi spolužáky, pohlavími, rasami • zná význam zdravé výživy, pitného a pohybového režimu • chápe důležitost neohrožování zdraví svého ani ostatních • ví, jak přivolat a požádat o pomoc • chápe některé mimořádné události ohrožení a řídí se pokyny dospělých
3. třída	<ul style="list-style-type: none"> • dodržuje pravidla slušného chování k členům rodiny, zná práva a povinnosti členů rodiny • uvědomuje si funkci rodiny ve společnosti • pojmenuje některé problémy dětí žijících v neúplné rodině, v dětských domovech a vesničkách • rozlišuje, na koho je vhodné se v případě potřeby obrátit s problémem • obhájí při konkrétní činnosti své názory • umí rozlišit nevhodné chování a umí na ně poukázat • je veden k toleranci a vzájemné spolupráci mezi spolužáky, pohlavími, rasami • ovládá a dodržuje základní pravidla silničního provozu z pohledu chodce a cyklisty, používá reflexní doplňky, helmu, zná vybrané dopravní značky • užívá pravidla na stezkách a obytné zóně • ovládá pravidla jízdy na bruslích a koloběžce • umí použít veřejný telefon, zná důležitá telefonní čísla • orientuje se mezi zdravou a méně zdravou stravou, dodržuje pitný režim • uvědomuje si ,jak může ohrozit své zdraví požitím návykových látek • zná význam aktivního pohybu pro zdraví • ví jak přivolat a požádat o pomoc, ošetří drobná poranění • řídí se důsledně pokyny dospělých při mimořádných situacích • seznamuje se s krizovými situacemi(šikana, týrání, sexuální zneužívání) a učí se dbát na vlastní bezpečí • na konkrétních případech rozpozná mimořádnou událost • jedná racionálně podle osvojeného schématu v případě, kdy se ztratí a zná čísla na tísňovou linku, domů, do školy • chová se účelně v případě požáru, obrátí se na důvěryhodnou osobu v případě krizové situace
4. třída	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen s druhy mimořádných situací ohrožujících život • zná varovné signály, i chování při evakuaci • zná důležitá tel. čísla • přivolá pomoc dospělého k záchraně tonoucího, zajistí lékařskou pomoc, poskytne základní první pomoc

	<ul style="list-style-type: none"> • v modelových situacích prokáže znalost chování v krizové situaci • učí se plánovat svůj čas k učení i zábavě, vzhledem ke svým potřebám a s ohledem na ostatní si uvědomuje správné chování v situacích ohrožujících zdraví • je seznámen s nebezpečností návykových látek a jejich odmítáním a prevencí • chová se ohleduplně k osobám druhého pohlaví • dodržuje pravidla pro soužití v rodině, škole, v obci • rozliší rozdíly mezi lidmi, v povaze, povolání, vzdělání, zájmech, • uvědomuje si, proč není možné realizovat všechny chtěné výdaje • zná způsob a pravidla jízdy na kole, chová se ohleduplně k ostatním účastníkům silničního provozu • v modelových situacích prokáže znalost chování v krizové situaci • je veden k chápání osobností ostatních, solidaritě, pomoci • snaží se o ohleduplnost (církve, rasy, pomoc slabším) • rozpoznává netolerantní jednání a chování, připustí svůj omyl • snaží se o klidné řešení problémů • je seznámen s právní ochranou, způsoby vlastnictví, problémy nesnášenlivosti
5. třída	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen s bezpečným a ohleduplným chováním mezi chlapci a dívkami (sex) • předvede v modelových situacích odmítání návykových látek • rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc • charakterizuje přírodní jevy a u nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí • orientuje se v příčinách a prevenci vzniku požárů, povodní a atmosférických poruch, zásadách první pomoci a solidarity • rozezná rizikové situace, riziková místa i rizikové osoby • bezpečně ovládá pravidla chodce a cyklisty, rozezná další vybrané značky • zná vybavení kola • odhadne dopravní situaci, její nebezpečí a vyhodnotí správné řešení • zná ohleduplné chování a osvojuje si ho • snaží se předcházet nebezpečí s ohledem na sebe i ostatní účastníky • užívá bezpečná místa pro hru • je veden k chápání osobností ostatních, solidaritě, pomoci
6. třída	<p><u>Občanská výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, neshody řeší nenásilným způsobem • rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných • dodržuje pravidla silničního provozu jako chodec, cyklista i spolujezdec v autě • chová se bezpečně v dopravních prostředcích i na zastávkách • posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci
7. třída	<p><u>Občanská výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí • zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje • uplatňuje vhodné způsoby chování podle životních situací • objasní potřebu tolerance ve společnosti • rozpozná netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy • aktivně se staví proti projevům lidské nesnášenlivosti
8. třída	<p><u>Občanská výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • se snaží uvědomit si kladné a záporné stránky své osobnosti, schopen sebepoznání • objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života

- posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
- rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru
- uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem
- uvědomí si význam přátelství v životě člověka
- předvede různé formy komunikace
- vysvětlí rozdíl mezi biologickými, psychickými a kulturními potřebami
- umí vysvětlit rozdíl mezi rolí a statusem
- dodržuje právní ustanovení a uvědomuje si rizika jejich porušování
- rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestních činů
 - rozezná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin
- dodržuje právní ustanovení a uvědomuje si rizika jejich porušování
- rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestních činů
- rozezná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin
 - ví, odkdy je trestně odpovědný za své chování

Výchova ke zdraví

- vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm s ostatními
- posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za zdraví
- zařazuje do svého denního režimu aktivní pohyb, otužování, relaxaci
- uplatňuje zásady zdravého stravování
- uplatňuje osobní a intimní hygienu s ohledem na zdravotní hlediska a ohleduplné mezilidské vztahy
- rozlišuje choroby běžné, infekční, civilizační, aktivně se proti nim brání
- vyhledá lékaře v případě potřeby
- dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky
- uvede zdravotní rizika spojená s užíváním návykových látek, patologickým hráčstvím, prací s počítačem, argumentuje ve prospěch zdraví, používá způsoby odmítání návykových látek v modelových situacích
- vysvětlí role členů rodiny, třídy, spolku a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu soc. klimatu
- chápe rozdíly mezi lidmi a respektuje přijatá pravidla soužití a sám přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů
 - na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví
 - samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím
 - uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka
 - uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým
 - obhájí příklady pozitivních životních cílů a hodnot jako protiargument zneužívání návykových látek
 - orientuje se v trestně právní problematice návykových látek
 - uplatňuje účelné modely chování v případě šikanování, týrání a zneužívání dítěte, kriticky se vyjadřuje k projevům násilí

	<ul style="list-style-type: none"> • samostatně vyhledává v případě potřeby služby specializované pomoci
9. třída	<p><u>Občanská výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých situacích, neshody řeší nenásilnou formou • objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí • zaujímá tolerantní postoje k menšinám • rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti • objasní smysl voleb v demokratických státech a vysvětlí, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat život občanů • chápe nebezpečí nacionalismu • rozumí pojmu holocaust • zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu • popíše, jak lze usměrňovat vlastnosti, rozvíjet přednosti, překonávat nedostatky a pěstovat sebedůvěru • popíše sociální role, které zastává ve své rodině • zná nejrozšířenější světová náboženství • chápe význam křesťanství v dějinách našeho státu • seznámí se s nebezpečím sektářství • uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události <p><u>Výchova ke zdraví:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje možná nebezpečí a uvede vhodné způsoby preventivního chování a ochrany • rozumí integrovanému záchrannému systému • uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí • zná zásady chování po vyhlášení mimořádné situace • zná zásady chování po vyhlášení evakuace • spolupracuje na přípravě a hodnocení modelových situací ohrožení pro mladší spolužáky • v modelových situacích volí přiměřený způsob ochrany <p>respektuje pravidla soužití v různých skupinách, přispívá k tvoření mezilidských vztahů</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlí role členů komunity, uvede příklady působení na klima ve skupině • projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce • respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví • chápe význam zodpovědného sexuálního chování • zná základní informace o sexualitě • pojmenuje tělesné fyziologické a psychické změny dospívání • osvojí si pojmy z oblasti sexuality • zná a respektuje základní pravidla hygieny pro každý den, při menstruaci • zná pravidla hygieny pohlavního styku • uvede argumenty pro odložení pohlavního života do doby plné zralosti a vysvětlí, proč organismus dospívající dívky není biologicky zralý pro těhotenství a porod • orientuje se v rozdílech sexuálního chování jednotlivců (homosexuální, bisexuální,...) • vysvětlí rizika nechráněného pohlavního styku a střídání partnerů <p>vysvětlí, jak dochází k přenosu HIV a co se děje po proniknutí infekce do organismu</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v léčbě infekce HIV a AIDS a zdůvodní preventivní opatření boje proti šíření HIV • použije v případě problémů kontakty na odbornou pomoc

	• zdůvodní nevhodnost veřejně mluvit o svých intimních záležitostech• vyjádří svůj názor k pořadům v médiích, které ukazují lásku a rodičovství ve zkreslené podobě• respektuje odlišné přístupy k sexualitě ovlivněné odlišnou kulturou a vírou• orientuje se v zákonech, které se vztahují na sexuální život jedince a v právní problematice zneužívání dítěte vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi

PŘÍLOHA č. 6

LITERATURA, WEBOVÉ STRÁNKY, KONTAKTY

1. Literatura pro oblast školního šikanování

Základní literatura

- Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.

Poznámka: Pro pracovníky v ústavní a náhradní rodinné péči může být užitečná kapitola Past'ácké šikany v knize Bolest šikanování (Portál, 2001, 2005).

Doporučená literatura (knihy, sborníky, studie, závěrečné zprávy)

- Kavalír, A. (Eds.) (2009). Kyberšikana a její prevence – příručka pro učitele. Plzeň: Dragon press s.r.o.
- Kolář, M. (2013). Výcvik odborníků v léčbě šikany. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií.
- Kolář, M. (2012). Net story: Příběhy ze světa internetu. Praha: NCBI.
- Kolář, M. (2001, 2005). Bolest šikanování. Praha: Portál.
- Kolář, M. (2009). Skrytá podstata Hradeckého školního programu proti šikanování. In: Phillipová, L., Janošová, P. (Eds.) Šikana jako etický, psychologický a pedagogický problém. Sborník příspěvků z konference v Praze 19.3. 2009. Praha: Tribun EU.
- Kolář, M. (2005). Školní násilí a šikanování. Ostrava: CIT, Ostravská univerzita.
- Kolář, M. (Ed.) (2004) Školní šikanování. Sborník z první celostátní konference konané v Olomouci na PdF UP 30.3. 2004. Praha: Společenství proti šikaně. 10-12.
- Kolář, M. (2000, 1997). Skrytý svět šikanování ve školách. Praha: Portál.
- Kolář, M. (2003). Specifický program proti šikanování a násilí ve školách a školských zařízeních. Praha: MŠMT ČR.
- Kolektiv autorů (2012). Elektronická šikana a jak jí řešit. (Metodický materiál.) Praha: NCBI.
- Kopecký, K., Krejčí, V. (2010). Rizika virtuální komunikace. (Příručka pro učitele.) Olomouc: Net Univerzity. [cit. 2.12. 2012] <http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni>
- Krejčí, V. (2010). Kyberšikana – kybernetická šikana. Olomouc: E-Bezpečí. [cit. 2.12. 2012] Dostupný z WWW – <http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd>
- Parry, J., Carrington, G. (1997). Čelíme šikanování: Sborník metod. Praha: IPPP: Portál.
- Phillipová, L., Janošová, P. (Eds.) (2009). Šikana jako etický, psychologický a pedagogický problém. Sborník příspěvků z konference konané 19. 3. 2009 v Praze. Brno: Tribun EU.
- Rogers, V. (2011). Kyberšikana. (Pracovní materiály pro učitele a žáky.) Praha: Portál.
- Říčan, P., Janošová, P. (2010). Jak na šikanu. Praha: Grada.
- Říčan, P. (1995). Agresivita a šikana mezi dětmi. Praha: Portál.

Doporučená literatura (časopisy)

- Kolář, M. (2010). Bolest kyberšikany. Informační bulletin 1. Úřad pro ochranu osobních údajů.
- Kolář, M. (2010). Ve škole: Šikana, nebo jen škádlení? Psychologie dnes 2 (16), 56-59.
- Kolář, M. (2009). Šikana v mateřské škole: diferenciální diagnostika – jak rozlišit šikanování od škádlení? Řízení mateřské školy (20. aktualizace). Praha: nakladatelství dr. Josef Raabe.

- Kolář, M. (2009). Zlo či dobro, šikanovanie alebo doberanie? In: Sociálna prevenci 1. Bratislava: Národné osvetové centrum.
- Kolář, M. (2007). Český školský program proti šikanovaniu. Perspektivy. In: Sociálna prevencia. Bratislava: Národné osvetové centrum.
- Kolář, M. (2007). Český školní program proti šikanování. Právo a rodina, 3.
- Kolář, M. (2006). Jak na šikanu? Psychologie dnes 2 (12), 16-18.
- Kolář, M. (2005) Devět kroků při řešení počáteční šikany aneb pedagogická chirurgie. Prevence 7 (2), 3-7.
- Miovský, M. a kol. (2012). Návrh doporučené struktury MPP prevence rizikového chování pro ZŠ. Praha: Klinika adiktologie 1.LF KU

2. Webové stránky s tematikou šikany, kyberšikany a dalších preventivních témat

Společenství proti šikaně, www.sikana.org

E-Nebezpečí pro učitele, www.e-nebezpeci.cz

Národní centrum bezpečnějšího internetu, www.ncbi.cz

Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz

Poradna webu Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Kontaktní centrum, které přijímá hlášení, týkající se nezákonného a nevhodného obsahu internetu, www.Horka-linka.cz

Poradna E-Bezpečí - poradenská linka zaměřená na prevenci rizikového chování na Internetu, www.napisnam.cz, <https://www.e-bezpeci.cz/>

Preventivní aktivity: <http://www.preventivni-aktivity.cz/>

Výchova ke zdraví: www.vychovakezdravi.cz

Prevence info: www.prevence_info.cz

MSMT: www.msmt.cz

Klinika adiktologie: <https://www.adiktologie.cz/cz/articles/70/Primarni-prevence>

Anabell: poruchy příjmu potravy: <http://www.anabell.cz/>

3. Kontakty na spolupracující osoby a organizace

- Mudr. Gabriela Vavřínová telefon 469 696 602
- Mudr. Julius Slezák telefon 469 695 633
- Mudr. Gabriel Dien telefon 469 651 202
- Nemocnice Chrudim telefon 469 653 111
- Pedagogicko-psychologická poradna Chrudim – okresní metodik prevence: Mgr. František Krampota, telefon: 469 621 187
- Pedagogicko-psychologická poradna Ústí nad Orlicí – Krajské centrum primární prevence Pk – Mgr. Jana Klementová, tel: 777 914 456, 465 521 296, e-mail: prevence@pppuo.cz
- Krajský úřad Pardubického kraje – Mgr. Renata Černíková – Krajský školský koordinátor prevence rizikového chování, telefon: +420 466 026 240 renata.cernikova@pardubickykraj.cz
- Středisko výchovné péče Archa Chrudim: telefon: +420 469 623 786

- Středisko výchovné péče Pyramida Pardubice: telefon: +420 466 680 338, mobil:+420 723 134 604
- Městský úřad Chrudim, Odbor sociálních věcí – oddělení sociálně-právní ochrany dětí : Mgr. Radka Pochobradská, vedoucí OSPOD, vedoucí OSV, tel.: 469 657 570, e- mail: radka.pochobradska@chrudim-city.cz
Bc. Jan Dobšíček 469 657 563, 739 312, e-mail: jan.dobsicek@chrudim-city.cz
- Policie ČR Chrudim: telefon - 974 572 111, 974 572 207
- Policie ČR Heřmanův Městec: telefon: 974 572 711, 469 696 442.
- Policie ČR – Krajské ředitelství Pardubického kraje: oddělení tisku a prevence. tel.:974 561 207mobil:725 954 854e-mail:marketa.janovska@pcr.cz, krpe.tisk@pcr.cz
- Šance pro Tebe z.s.: Bc. Sophia Dvořáková, tel. 734 154 528, email: sophia@sance.chrudim.cz
- ACET ČR, z.s. Mgr. František Krampota, telefon: +420 733 121 953 e-mail: acet.cz@gmail.com
- Krajská hygienická stanice Pardubického kraje – Pardubice: odbor podpory zdraví a zdravotní politiky, Mgr. Jana Nedbalová, telefon: +420 466 052 336
- ABATOP z.s. : Tomáš Řehák, telefon: 603 262 295, email:tomi.rehak@seznam.cz
- e-DUHA: RNDr. Bc. Ludvík Hanák, telefon: + 420 737 400 503, email: prevence.online@centrum.cz
- Kruh zdraví Chrudim: Dana Šťastná, telefon: 732 277 628
- Člověk v tísni – Jeden svět na školách